

Aan
college van burgemeester en wethouders

Afschrift aan
MT Samenleving
Control

Nota

Datum
-
Ons kenmerk
2765580
Opsteller
Patrick Adriaanse
Bijlage
3

Onderwerp
Uitkomsten bestuurlijke opdracht 'Toekomstbestendige Sport'

In oktober 2014 heeft het college de bestuurlijke opdracht (BO) Toekomstbestendige Sport vastgesteld. Het doel van deze opdracht is het inzichtelijk maken van de mogelijkheden voor het realiseren van een structurele bezuiniging op sportaccommodaties van € 350.000,-. De opdracht heeft betrekking op de gemeentelijke binnen- en buitensportaccommodaties, uitgezonderd de zwembaden. Hiervoor loopt een apart verzelfstandigingstraject in het kader van de BO 'Toekomst van de Zwembaden in Delft.'

De afgelopen maanden is door een adviesbureau onderzoek gedaan naar de mogelijkheden. Het onderzoeksrapport treft u aan als bijlage bij deze nota. In deze nota wordt u nader geïnformeerd over de belangrijkste conclusies en aanbevelingen uit bijgevoegd onderzoeksrapport.

Leeswijzer

Voor de snelle lezer volgt na deze inleiding allereerst een korte samenvatting van de hoofdconclusie van het onderzoek en het advies van deze nota.

Voor de lezers die geïnteresseerd zijn in een verdere toelichting wordt in hoofdstuk 2 een schets gegeven van de sport in Delft. In hoofdstuk 3 wordt vervolgens ingegaan op de uitkomsten van het onderzoek gerelateerd aan de deelopdrachten van de BO 'Toekomstbestendige Sport.' In hoofdstuk 4 wordt inzicht gegeven in de mogelijke effecten van de voorgestelde maatregelen. Vervolgens wordt in hoofdstuk 5 een voorstel gepresenteerd en wordt in hoofdstuk 6 een advies gegeven over de realisatie van de bezuinigingsopgave en een vervolgproces. In hoofdstuk 7 wordt ingegaan op de communicatie met betrokkenen en in hoofdstuk 8 worden de besluiten opgesomd.

1. Samenvatting onderzoek en nota

Drijver en Partners concludeert in haar onderzoek dat de beoogde bezuiniging van € 350.000,- structureel per jaar gerealiseerd kan worden. Zij concludeert echter ook dat de sportinfrastructuur er in Delft op punten niet goed voor staat. In haar aanbiedingsbrief gaat *Drijver en Partners* in op een

aantal risico's en risicobeheersing. Mede naar aanleiding hiervan adviseert *Drijver en Partners* in haar aanbiedingsbrief tevens een deel van de maatregelen door te voeren en daarmee de taakstelling deels in te vullen. Daarnaast adviseert zij om te onderzoeken of de sportbegroting op termijn verruimd kan worden.

In haar reactie op het onderzoeksrapport pleit de Sportraad van Delft voor het naar beneden bijstellen van de bezuinigingstaakstelling op sport. Vooral een verhoging van de tarieven wordt sterk afgeraden. Dit leidt volgens de Sportraad tot een verhoging van de contributie door Delftse sportverenigingen. Hiermee wordt de (financiële) drempel om te gaan sport en bewegen groter.

Mede op basis van het advies van *Drijver en Partners* en de reactie van de Sportraad wordt voorgesteld de volgende bezuinigingsmaatregelen met bijbehorende bezuinigingsbedragen door te voeren¹:

Maatregel:	Bedrag:
2.6 <i>Buitenhof: 1 gymzaal afstoten (te beginnen met 1 in plaats van 1 of 2)²</i>	€ 38.000
2.7 <i>Sporthal Brasserskade afstoten</i>	€ 137.000
3.1 <i>Delfia herplaatsen, sportpark beëindigen</i>	€ 8.397
3.2 <i>Golf onderhoud beëindigen (vanaf 2022)</i>	€ 33.000
3.3 <i>Zand ingestrooide kunstgrasvelden annex tennisbanen DVV Delft, DHL en DVC overdragen naar verenigingen</i>	€ 13.691
4.3 <i>Keuren velden door verenigingen</i>	€ 0
Totaal verwachte bezuiniging:	€ 230.088

Om de sport- en beweegdeelname niet onder druk te zetten, zien we af van een verhoging van de tarieven. Bovenstaande maatregelen tellen op tot een bezuiniging van afgerond € 230.000,-.

Om sportverenigingen op de middellange en lange termijn voldoende te faciliteren zijn investeringen in sportaccommodaties op termijn noodzakelijk. In het adviesrapport 'Delft, Parel in de Randstad,' wordt daarnaast geconcludeerd dat een goed voorzieningenniveau, met kwalitatief goede sportaccommodaties, essentieel is voor de verbetering van het woonklimaat en de leefbaarheid in de hele stad. Bovendien dragen kwalitatief goede sportvoorzieningen bij aan het vestigingsklimaat van Delft. Daarom wordt voorgesteld om naast de uitvoering van de genoemde bezuinigingsmaatregelen te onderzoeken welke investeringen in sportaccommodaties noodzakelijk zijn.

¹ De bedragen van de maatregelen 2.7, 3.1 en 4.3 wijken af van de bedragen uit het onderzoeksrapport. Dit is een gevolg van een samenloop van taakstellingen. De bedragen die in de tabel zijn opgenomen weerspiegelen de invulling van de taakstelling die is gekoppeld aan de BO 'Toekomstbestendige Sport.'

² Vanuit Onderwijshuisvesting wordt onderzocht of meer gymzalen kunnen vervallen. In de overwegingen wordt het verenigingsgebruik vanuit sport meegenomen.

2. Context: sport in Delft

Om de uitkomsten van het onderzoek van *Drijver en Partners* in een juist perspectief te plaatsen, schetsen wij hieronder de huidige situatie van sport en sportaccommodaties in Delft.

Sportbeleid

De doelstelling van het gemeentelijk sport- en beweegbeleid is dat Delftenaren hun leven lang bewegen, spelen en sporten en zich daarin ontwikkelen op een manier die bij hun persoon past (nota 'Bewegen, Spelen en Sporten 2009-2012'). In de kadernota 'Lokaal Gezondheidsbeleid 2013-2016' wordt sport en bewegen beschouwd als cruciaal onderdeel van een gezonder leven, zowel fysiek als mentaal en sociaal. In dat kader wil de gemeente de sport- en beweegparticipatie verhogen en wordt sport en bewegen als belangrijke basisvoorziening ingezet om bij te dragen aan verschillende brede maatschappelijke opgaven, zoals bevorderen van gezondheid/een gezonde leefstijl, veiligheid, re-integratie en verbondenheid en leefbaarheid in wijken.

Het beleid ten aanzien van de sportaccommodaties is opgenomen in de brede nota 'Accommodatiebeleid (2011)' en is voornamelijk gericht op het bevorderen van samenwerking en 'dubbelgebruik.' Verder streeft de gemeente naar clusters van multifunctionele voorzieningen en activiteiten, met een geografische verdeling over de stad. Voor de binnensportaccommodaties (gymzalen en sporthallen) geldt dat in de meeste gevallen al sprake is van 'dubbelgebruik' door onderwijs en sport.

Sportverenigingen

Voor het realiseren van de beleidsdoelstellingen ten aanzien van sport en bewegen werkt de gemeente Delft nauw samen met meer dan 100 binnen- en buitensportverenigingen. Gezamenlijk tellen deze verenigingen circa 25.000 leden. Daarnaast zijn binnen de verenigingen veel vrijwilligers actief.

Mede door de omvangrijke vrijwillige inzet zijn sportverenigingen goed in staat kwalitatief en divers sportaanbod aan te bieden. In de eerste plaats betreft dit de traditionele verenigingssport, competitief en/of recreatief. Daarnaast organiseren sportverenigingen in toenemende mate en in samenwerking met partners uit andere sectoren (zoals onderwijs, zorg, welzijn, jeugd) aanbod voor specifieke doelgroepen.

Sportaccommodaties

De gemeente faciliteert sportverenigingen onder andere door het, tegen een niet-kostendekkend tarief, ter beschikking stellen van sportaccommodaties. De gemeente is in dat kader eigenaar van 18 gymzalen, 1 sportzaal en 2 sporthallen. Daarnaast is de gemeente eigenaar van 8 sportparken met verschillende typen sportvelden³. Tot slot zijn in de openbare ruimte meerdere trapvelden en speelplaatsen aanwezig.

³ Zoals voetbalvelden en korfbalvelden (natuur- en kunstgras), honk- en softbalvelden, een atletiekbaan, een golfvoorziening en een rugbyveld.

Als eigenaar is de gemeente verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van deze binnen- en buitensportaccommodaties. Belangrijke uitgangspunten voor het beheer en onderhoud van de accommodaties zijn schoon, functioneel en veilig.

Naast de gemeentelijke sportvoorzieningen zijn er in Delft 2 geprivatiseerde hockeycomplexen, 3 geprivatiseerde tennisparken en 4 verenigingshallen. Deze voorzieningen worden door de sportverenigingen, of daaraan gelieerde stichtingen, zelf beheerd en geëxploiteerd. Verder beschikt een aantal Delftse onderwijsinstellingen in het primair en voortgezet onderwijs over eigen binnen- en/of buitensportvoorzieningen. Tot slot beheert en exploiteert de TU Delft een eigen groot sportcomplex met meerdere binnen- en buitensportvoorzieningen. Deze voorzieningen zijn primair bestemd voor eigen gebruik en gebruik door studentenverenigingen.

Bezuinigingen op sport

De financiële situatie van de gemeente Delft heeft de afgelopen jaren geleid tot (structurele) bezuinigingen op sport. Sinds 2010 betreft dit een bedrag van ruim € 800.000,-. De uitgaven aan sport in 2013 bedroegen ruim vier miljoen euro. De bezuinigingen zijn onder andere gerealiseerd door:

- het afbouwen en stopzetten van de subsidieregeling Lastenverlichting Sport, waarmee sportverenigingen per actief lid een subsidie ontvingen;
- het afbouwen van het educatieve aanbod (w.o. zwemonderwijs) en het stopzetten van de Brede School, waardoor naschoolse sportactiviteiten zijn beëindigd/afgenomen;
- het verlagen van het onderhoudsniveau tot het laagste niveau voor de buitensport, waardoor minder beheer en onderhoud wordt uitgevoerd;
- tariefswijzigingen voor het zwembad en de sporthallen (afschaffing dalurentarieven en boven trendmatige stijgingen van huurtarieven).

De gevolgen van bovenstaande maatregelen worden zichtbaar in het onderzoek van *Drijver en Partners*.

3. Onderzoek Drijver en Partners

Voor de uitvoering van de opdracht Toekomstbestendige Sport heeft de gemeente Delft het adviesbureau *Drijver en Partners* opdracht gegeven een onderzoek uit te voeren naar de mogelijkheden voor het realiseren van een structurele bezuiniging op sportaccommodaties. Hiertoe is besloten vanwege onafhankelijkheid en specifiek benodigde kennis en expertise.

Het adviesbureau *Drijver en Partners* is in november 2014 gestart met haar onderzoek. De resultaten van het onderzoek en het advies zijn opgenomen in bijgevoegd onderzoeksrapport '*Sportaccommodatieplan Delft: sport en de rol van de gemeente op de keper beschouwd*.' Hieronder worden de belangrijkste hoofdconclusies en conclusies per deelopdracht weergegeven.

Hoofdconclusies

Het doel van de opdracht Toekomstbestendige Sport is het onderzoeken van de mogelijkheden voor het realiseren van een structurele bezuiniging van € 350.000,- op sportaccommodaties. *Drijver en Partners* concludeert in haar onderzoek echter dat de gemeente Delft er qua (kwaliteit van) sportaccommodaties niet goed voor staat. Veel verouderde en te kleine gymzalen, nauwelijks tot geen mogelijkheden voor uitbreiding voor binnen- en buitensport en voor hockey en honk- en softbal zelfs een capaciteitstekort. Daarnaast leidt de keuze voor het overdragen van taken en verantwoordelijkheden ten aanzien van beheer en onderhoud van de sportaccommodaties aan private partijen tot grote risico's. Zo kennen 3 van de 4 verenigingshallen een zeer kwetsbare exploitatie.

In de rapportage 'De Grens is nu wel bereikt' (oktober 2014) heeft *JE Consultancy* de gemeentelijke begroting vergeleken met die van referentiegemeenten. Ten aanzien van sport concludeert *JE Consultancy* in haar rapport dat de kosten voor groene sportvelden en terreinen aan de hoge kant zijn. Daarnaast is de bijdrage vanuit gebruikers zeer laag. Op basis van deze conclusie heeft *JE Consultancy* geadviseerd om de huurtarieven meer kostendekkend te maken. Naar aanleiding van dit advies is de oorspronkelijke taakstelling op sportaccommodaties opgehoogd.

In haar onderzoek nuanceert *Drijver en Partner* voorgaande conclusies. Zo concludeert zij op basis van een gedetailleerde analyse (zie bijgevoegd onderzoeksrapport; bijlage 5 op pagina 84) dat Delft in 2014 per inwoner circa € 35,-⁴ uitgaf aan sport, terwijl Nederlandse gemeenten gemiddeld € 70,- per inwoner uitgeven aan sport. Daarnaast concludeert *Drijver en Partners* over de huurtarieven dat de Delftse huurtarieven aan de bovenkant zitten van wat gemiddeld is in de regio en in Nederland.

In bijgevoegd onderzoeksrapport wordt in tabel 7.2 op pagina 56 een minimaal (€ 334.000,-) en maximaal (€ 555.000,-) bezuinigingsscenario weergegeven, waaruit blijkt dat de beoogde bezuiniging gemeentebreed haalbaar is. Naar aanleiding van de overige conclusies van het onderzoek en de verwachte effecten van de verschillende maatregelen, adviseert *Drijver en Partners* om niet alle maatregelen door te voeren en te onderzoeken of de sportbegroting in de toekomst verruimd kan worden.

Conclusies per deelopdracht

Om de mogelijkheden voor het realiseren van de beoogde bezuiniging binnen de verschillende aspecten van sport inzichtelijk te maken, is de opdracht 'Toekomstbestendige Sport' opgedeeld in 6 deelopdrachten. Hieronder worden per deelopdracht de belangrijkste conclusies uit het onderzoeksrapport weergegeven.

⁴ Dit bedrag is inclusief de in Delft woonachtige studentenpopulatie. Indien deze groep buiten beschouwing wordt gelaten (doelgroep maakt immers gebruik van TU voorzieningen) dan bedroegen de uitgaven aan sport per inwoner in 2014 circa € 40,-,

Deelopdracht 1: Breng de kostprijzen van de gemeentelijke sportaccommodaties in beeld conform de Wet Markt en Overheid.

In bijlage 6 van bijgevoegd onderzoeksrapport zijn de kostprijzen van de gemeentelijke sportaccommodaties opgenomen. Hiermee is het dossier compleet en is deze deelopdracht afgerond.

Deelopdracht 2: Ontwikkel een Integraal Accommodatieplan Sport (IAPS), uitgaande van maatschappelijke, financiële en organisatorische ontwikkelingen ten aanzien van de sport, met als doel een aanbod van sportaccommodaties dat efficiënter aansluit op de brede maatschappelijke (multifunctionele) vraag.

Ten aanzien van de binnensport concludeert *Drijver en Partners* dat relatief veel gymzalen verouderd zijn en/of niet voldoen aan de minimale afmetingen volgens de VNG-normen en KVLO-richtlijnen⁵ (in het vervolgproces wordt onderzocht of vervanging van verouderde te kleine gymzalen door sportzalen/-hallen mogelijk is). Vanuit sportgebruik beredeneerd is er een kleine overcapaciteit aan gymzalen, waardoor een aantal gymzalen kan vervallen. Voor gymzalen geldt dat vrijwel altijd sprake is van 'dubbelgebruik' met onderwijs. Op basis van 'IHP-PO' blijkt dat ook vanuit onderwijs sprake is van overcapaciteit en gymzalen kunnen vervallen.

In tegenstelling tot de gymzalen is de capaciteit in sporthallen⁶ net voldoende. De sporthallen bieden geen ruimte voor uitbreiding.

Voor wat betreft de buitensport concludeert *Drijver en Partners* dat de capaciteit over het totaal bezien net aan toereikend is. Ruimte voor uitbreiding is nihil. Op basis van de planningsnormen van de verschillende sportbonden kent de voetbalsport een kleine overcapaciteit en hebben de hockey en honk- en softbal ruimte tekort. Bij de private tennisbanen is sprake van overcapaciteit.

Drijver en Partners heeft in haar onderzoek voornamelijk gekeken naar de verhouding tussen vraag en aanbod. Over het totaal lijkt dit redelijk op elkaar te zijn afgestemd. Op specifieke locaties is sprake van onder- of overcapaciteit. Om de kwaliteit van de gymzalen en de beschikbare capaciteit in de binnen- en buitensport (nog) beter af te stemmen op de benodigde capaciteit, adviseert *Drijver en Partners* om te investeren in sportaccommodaties. In het vervolgtraject (zie verderop) wordt nader onderzocht wat de mogelijkheden hiertoe zijn.

Deelopdracht 3: Onderzoek op welke wijze het beheer en exploitatie van de gemeentelijke sportaccommodaties zo efficiënt mogelijk georganiseerd kan worden, zodat tegen lagere kosten en flexibeler ingespeeld kan worden op de brede maatschappelijke vraag.

Drijver en Partners concludeert dat de rol van de gemeente Delft ten aanzien van beheer en exploitatie van de sportaccommodaties in Delft al zeer beperkt is. Relatief veel accommodaties (kleedkamers, kantines,

⁵ VNG-norm: 252 m²; richtlijn KVLO (Koninklijke Vereniging Lichamelijke Opvoeding): 308 m²

⁶ Sporthallen zijn vanwege de maatvoering beter geschikt voor verenigingssport dan gymzalen.

sportvelden, hockey, tennis) zijn eigendom van en worden beheerd en geëxploiteerd door private partijen. Ten aanzien van de gemeentelijke buitensportvoorzieningen heeft de gemeente bovendien veel taken en werkzaamheden op het gebied van beheer en onderhoud belegd bij de verenigingen zelf.

Op basis van haar onderzoek concludeert *Drijver en Partners* dat de gemeente Delft de sportvoorzieningen uiterst efficiënt heeft georganiseerd en zeer goed private partijen daarbij betreft. Een aantal aanvullende taken en werkzaamheden kunnen overgedragen worden aan private partijen (verenigingen), maar de kostenefficiëntie die hiermee gepaard gaat, wordt als minimaal ingeschat.

Vanuit het 'Regieplan Stadsbeheer' wordt onderzocht in hoeverre nog resterende gemeentelijke taken en werkzaamheden ten aanzien van beheer en exploitatie van de sportaccommodaties voor outsourcing in aanmerking komen. Uitgangspunt hierbij is dat de randvoorwaarden die zijn gesteld aan de uitvoering van de werkzaamheden niet wijzigen. Aan het 'Regieplan Stadsbeheer' is een eigenstandige taakstelling gekoppeld.

Deelopdracht 4: Ontwikkel en implementeer een maatschappelijk tariefstelsel voor de verhuur van gemeentelijke sportaccommodaties, waarmee de beschikbare middelen gerelateerd worden aan de maatschappelijke inzet/prestaties van de huurder.

Uit het onderzoek blijkt dat de huurtarieven van de gemeente Delft aan de bovenkant zitten van wat gemiddeld is in de regio en in Nederland. Binnen Delft bestaan wel aanzienlijke verschillen tussen takken van sport als het gaat om dekkingspercentage van de kostprijs.

De invoering van een maatschappelijk tariefstelsel wordt met het oog op de overige conclusies van het onderzoek op korte termijn afgeraden. Als alternatief wordt voorgesteld om de maatschappelijke rol van verenigingen te stimuleren met een subsidieregeling. De mogelijkheden voor het verder stimuleren en/of faciliteren van de maatschappelijke rol van sportverenigingen moet nader onderzocht worden. Om de ongelijkheid in dekkingspercentage tussen takken van sport terug te dringen, is het wenselijk om binnen vijf jaar te streven naar een nivellering van de tarieven (eventueel in samenwerking met de regio).

Deelopdracht 5: Geef binnen voorgaande opdrachten inzicht in de mogelijkheden voor het realiseren van een structurele bezuiniging die oploopt tot €350K⁷ in 2019.

In paragraaf 7.2 wordt een minimaal (€ 334.000,-) en maximaal (€ 555.000,-) bezuinigingsscenario weergegeven, waaruit blijkt dat de beoogde bezuiniging haalbaar is door gebruikmaking van vrijvallende middelen bij

⁷ Bij de formulering van de opdracht Toekomstbestendig Sport is een taakstelling ter hoogte van € 450.000,- meegegeven. Besluitvorming door de raad heeft geleid tot een maximale structurele taakstelling van € 350.000,- op sport..

Vastgoed en Beheer openbare ruimte⁸. De bezuinigingen zijn samen te voegen tot de volgende type maatregelen:

- Binnensport: opheffen gymzalen en Sporthal Brasserskade beëindigen.
- Buitensport: sportpark Buitenhof beëindigen en stopzetten werkzaamheden (multifunctionele tennisvelden en golfaccommodatie) en (eventueel) overdragen aan verenigingen.
- Beheer en onderhoud: minder zelf uitvoeren, meer uitbesteden.
- Tariefsverhogingen.

Deelopdracht 6: Betrek de Sportraad van Delft, sportverenigingen en andere betrokken partners bij dit project en laat hen meedenken over scenario's en keuzemogelijkheden ten einde tot zo goed mogelijke voorstellen te komen met voldoende draagvlak.

Tijdens het onderzoek van *Drijver en Partners* zijn vertegenwoordigers uit de Delftse sportwereld in de vorm van een klankbordgroep nauw betrokken geweest bij de totstandkoming van bijgevoegd onderzoeksrapport. Uiteindelijk heeft de Sportraad van Delft, mede namens de klankbordgroep, een inhoudelijk reactie gegeven op het onderzoeksrapport.

In haar reactie op het rapport (zie bijlage) pleit de Sportraad onder meer voor het naar beneden bijstellen van de bezuinigingstaakstelling op sport. Vooral een verhoging van de tarieven wordt sterk afgeraden, omdat dit vrijwel zeker leidt tot een lastenverzwaring voor sportverenigingen en een stijging van de contributie. Hierdoor nemen de kosten om te sporten toe en komt de algehele sport- en beweegdeelname onder druk te staan. De reactie van de Sportraad is in overweging genomen bij het voorstel (zie verderop).

4. Verwachte effecten bezuinigingsmaatregelen

Op verzoek van de gemeente heeft *Drijver en Partners* als aanvullend advies de risico's bij het doorvoeren van de verschillende maatregelen inzichtelijk gemaakt. Een overzicht van deze risico's is opgenomen in een aparte bijlage bij deze nota. Om de impact van de verschillende bezuinigingsmaatregelen te schetsen, worden hieronder per deelopdracht, mede op basis van de benoemde risico's, de verwachte inhoudelijke effecten voor de sport in Delft weergegeven. Een aantal maatregelen leidt niet tot een bezuiniging en zijn hieronder daarom buiten beschouwing gelaten.

Deelopdracht 2: Integraal Accommodatieplan (binnensport)

2.2: Voorhof/Schieweg: 1 gymzaal opheffen

2.4: Tanthof: sportzaal en gymzaal Fretstraat opheffen

2.6: Buitenhof: 1 of 2 gymzalen opheffen

2.7: Sporthal Brasserskade Beëindigen

⁸ Een deel van de voorgestelde bezuinigingen heeft betrekking op de begroting van Onderwijshuisvesting, Vastgoed en Stadsbeheer.

Verwachte effecten maatregel(en)

Door overcapaciteit kan een aantal gymzalen in Delft opgeheven worden. De krapte aan binnensportaccommodaties neemt echter toe, vooral bij de sporthallen. Mogelijk gevolg hiervan is dat verenigingen gedwongen worden een ledenstop/wachtlIJst in te stellen. In deze situatie komt de sport- en beweegdeelname onder druk te staan.

Deelopdracht 2: Integraal Accommodatieplan (buitensport)	
3.1:	<i>Voetbalvereniging Delfia herplaatsen; sportpark Buitenhof beëindigen</i>
3.2:	<i>Golfonderhoud beëindigen</i>
3.3:	<i>Gemeentelijke zand ingestrooide kunstgrasvelden annex tennisbanen bij voetbalverenigingen beëindigen</i>

Verwachte effecten maatregel(en)

Door sluiting van sportpark Buitenhof dient de huidige huurder van het sportpark (voetbalvereniging Delfia) te worden uitgeplaatst. Hiervoor is ruimte beschikbaar op andere sportparken. Na sluiting van sportpark Buitenhof neemt de ruimte voor de voetbalsport om uit te breiden wel af. De kans op wachtlijsten bij voetbalverenigingen neemt hierdoor toe. In deze situatie kan de sport- en beweegdeelname onder druk te staan.

Het golfonderhoud heeft betrekking op de gemeentelijke werkzaamheden ten aanzien van het beheer en onderhoud van de golfaccommodatie op sportpark Brasserskade. Het voorstel is om deze werkzaamheden over te dragen aan de vereniging. Hierdoor neemt de druk op de (vrijwilligers van de) vereniging toe en/of nemen de lasten van de vereniging toe. Bijkomend risico is de kwaliteit van het beheer en onderhoud.

Door het beëindigen van het beheer en onderhoud van de gemeentelijke zand ingestrooide kunstgrasvelden annex tennisbanen kunnen de betreffende voetbalverenigingen geen tennissport meer aanbieden. Het activiteiteenaanbod van de verenigingen loopt terug, evenals de multifunctionaliteit van de sportparken. De tennissporters die hierdoor worden benadeeld, stoppen met tennis (en sporten) of vinden de weg naar private tennisbanen, waar voldoende ruimte aanwezig is. Aangezien de tennisvelden ook gebruikt werden als trainingscapaciteit voor de voetbal, neemt deze ruimte ook af. Het verlies aan trainingscapaciteit kan echter opgevangen worden op de bestaande velden.

Deelopdracht 3: Beheer en onderhoud	
4.1:	<i>Minder zelf uitvoeren, meer uitbesteden</i>
4.2:	<i>Uitbreiden rol verenigingen/stichtingen bij beheer buitensport</i>
4.3:	<i>Keuringen van de velden overdragen aan verenigingen.</i>

Verwachte effecten maatregel(en)

Door het uitbesteden van huidige werkzaamheden (Stadsbeheer) ten aanzien van het beheer en onderhoud van de gemeentelijke binnen- en buitensportvoorzieningen komt de gemeente verder weg te staan van de uitvoering. Dit sluit aan bij de ontwikkeling richting regiegemeente en bij de richting uit het Regieplan Stadsbeheer.

Gevolg hiervan is dat de druk op de (vrijwilligers van de) verenigingen toeneemt. Daarnaast is niet met zekerheid te zeggen of de verenigingen in staat zijn om de werkzaamheden op voldoende niveau uit te voeren. Risico hiervan is dat de kwaliteit van de sportvelden terugloopt en de gemeente mogelijk eerder moet investeren ten behoeve van renovatie van de sportvelden.

Deelopdracht 4: Tarieven

6.1: Tariefsverhoging

Verwachte effecten maatregel(en)

Het voorstel voor tariefsverhoging betekent een verdere lastenverzwaring voor sportverenigingen. De contributies en daarmee de kosten om te sporten nemen toe, waardoor de sport- en beweegdeelname onder druk komt te staan. Doordat de Delftse tarieven in de huidige situatie aan de bovenkant zitten van wat gemiddeld is in de regio, kan er een leegloop naar regiogemeenten ontstaan, met als gevolg dat Delftse verenigingen minder vitaal worden. Dit heeft ook gevolgen voor het partnerschap tussen gemeente en verenigingen bij maatschappelijke opgaven.

5. Advies: bezuinigingsmaatregelen

Naar aanleiding van de uitkomsten van het onderzoek en de risicoparagraaf (zie bijlage 1 van bijgevoegde aanbiedingsbrief) adviseert *Drijver en Partners* om een deel van de voorgestelde maatregelen te realiseren, waarmee de sport in Delft niet verder verschaalt. Het overzicht van deze maatregelen is opgenomen in bijlage 2 van bijgevoegde aanbiedingsbrief.

Aanvullende maatregelen

Op basis van specifieke overwegingen wordt ambtelijk voorgesteld twee aanvullende maatregelen uit het totaaloverzicht van *Drijver en Partners* te realiseren. Het gaat daarbij om de volgende maatregelen en overwegingen:

Maatregel 3.1: Delfia herplaatsen, sportpark Buitenhof beëindiging

Naar aanleiding van het lage aantal leden van voetbalvereniging DFC Delfia heeft het college in de zomer van 2015 aangegeven dat zij de aflopende huurovereenkomst voor de velden op sportpark Buitenhof niet wil verlengen. Hoewel het aantal spelende leden dit seizoen iets is toegenomen, is het niet de verwachting dat deze opleving structureel is. De gemeente is momenteel in gesprek met het bestuur van Delfia over de toekomst van de vereniging.

Uit het onderzoek van *Drijver en Partners* blijkt dat op andere sportparken in Delft voldoende capaciteit beschikbaar is om de behoefte vanuit Delfia op basis van de planningsrichtlijnen van de KNVB te kunnen opvangen. Door sluiting van sportpark Buitenhof is er nauwelijks tot geen ruimte voor uitbreiding van voetbal in Delft. Een dergelijke uitbreiding wordt in de nabije toekomst echter niet voorzien. Uit cijfers van NOC*NSF⁹ blijkt namelijk dat het aantal Delftenaren dat lid is van een voetbalvereniging in de periode 2011-2013 een dalende trend laat zien.

⁹ Bron: 'Kiss-rapportage gemeente Delft (peiljaar 2013),' mei 2015, NOC*NSF.

Maatregel 3.2: Golf onderhoud beëindigend

Op sportpark Brasserskade ligt een golfaccommodatie, welke momenteel wordt gehuurd door sportvereniging DSV Concordia. In de huurovereenkomst is opgenomen dat de gemeente Delft verantwoordelijk is voor beheer en onderhoud van de golfaccommodatie. De jaarlijkse onderhoudskosten bedragen ruim € 53.000,-. Tegenover deze kosten staat circa € 20.000,- aan baten. Per saldo kost het onderhoud van de golfaccommodatie de gemeente dus jaarlijks € 33.000,-.¹⁰

Het is niet gebruikelijk dat een gemeente een golfaccommodatie beheert en exploiteert. In de omgeving van Delft zijn meerdere golfaccommodaties gevestigd die commercieel worden geëxploiteerd. Vanuit concurrentiebeding (wet Markt en Overheid) is de situatie rondom de golfaccommodatie op sportpark Brasserskade niet langer wenselijk. Daarnaast worden op korte termijn investeringen in specifieke traktiemiddelen verwacht.

De huidige huurovereenkomst met betrekking tot de golfaccommodatie loopt tot halverwege 2022. In overleg met de huurder kunnen vooruitlopend daarop afspraken gemaakt worden over het stopzetten en overdragen van de gemeentelijke werkzaamheden ten aanzien van beheer en onderhoud. Afhankelijk van deze afspraken kan een bezuiniging gerealiseerd worden.

Voorstel invulling taakstelling

Op basis van het advies van *Drijver en Partners* en de aanvullende maatregelen is het voorstel om onderstaande bezuinigingsmaatregelen door te voeren. Dit voorstel van maatregelen sluit ook aan op het advies van de Sportraad, waarin vooral een verhoging van de tarieven wordt afgeraden.

Maatregel:	Bedrag:
2.6 Buitenhof: 1 gymzaal afstoten (te beginnen met 1 in plaats van 1 of 2) ¹¹	€ 38.000
2.7 Sporthal Brasserskade afstoten ¹²	€ 137.000
3.1 Delfia herplaatsen, sportpark beëindigen	€ 8.397
3.2 Golf onderhoud beëindigen (vanaf 2022)	€ 33.000
3.3 Zand ingestrooide kunstgrasvelden annex tennisbanen DVV Delft, DHL en DVC overdragen naar verenigingen	€ 13.691
4.3 Keuren velden door verenigingen	€ 0
Totaal verwachte bezuiniging:	€ 230.088

Door een samenloop in taakstellingen wijken de bedragen van de maatregelen 2.7, 3.1 en 4.3 af van de bedragen uit het onderzoeksrapport. Bij maatregel 2.7 is nog geen rekening gehouden met de recent

¹⁰ In het rapport van *Drijver en Partners* zijn niet alle baten meegenomen, waardoor het bezuinigingsbedrag van ruim € 51.000,- bij deze maatregel te hoog is ingeschat.

¹¹ Vanuit Onderwijshuisvesting wordt onderzocht of meer gymzalen kunnen vervallen. In de overwegingen wordt het verenigingsgebruik vanuit sport meegenomen.

¹² Het inzetten van de gebruikerexploitatie (Vastgoed) als bijdrage in de taakstelling BO 'Toekomstbestendige Sport' wijkt af van de door het GMT vastgestelde financiële spelregels. Deze afwijking is door het GMT (14 april) akkoord bevonden.

vastgestelde financiële spelregels o.a. ten aanzien van de vereffening van mee- en tegenvallers in het kader van Vastgoedmanagement¹³. De bedragen die in bovenstaande tabel zijn opgenomen weerspiegelen de invulling van de taakstelling die is gekoppeld aan de BO 'Toekomstbestendige Sport.'

Bovenstaande maatregelen kunnen naar verwachting in 2018 geëffectueerd worden. Maatregel 2.6 is afhankelijk van de definitieve gymzaalkeuze vanuit Onderwijshuisvesting en de snelheid waarmee huidige gebruikers verplaatst kunnen worden naar alternatieve ruimten. Voor maatregel 2.7 geldt dat de gebruikerslasten pas vervallen wanneer de sporthal verkocht of gesloopt wordt. Tot slot is de realisatie van maatregel 3.2 afhankelijk van onderhandelingen met de betreffende huurder. Het huidige contract loopt tot halverwege 2022.

Gelet op de conclusies en aanbevelingen van het onderzoek van *Drijver en Partners* en om te voorkomen dat sport als belangrijk onderdeel van de basisinfrastructuur verder verschaalt en de sportdeelname daardoor onder druk komt te staan, wordt geadviseerd in te stemmen met voorgenoemde maatregelen. De invulling van de taakstelling BO 'Toekomstbestendige Sport' wordt daarmee terug gebracht naar € 230.000,-. Voor het restant van € 120.000,- wordt een alternatieve invulling gezocht.

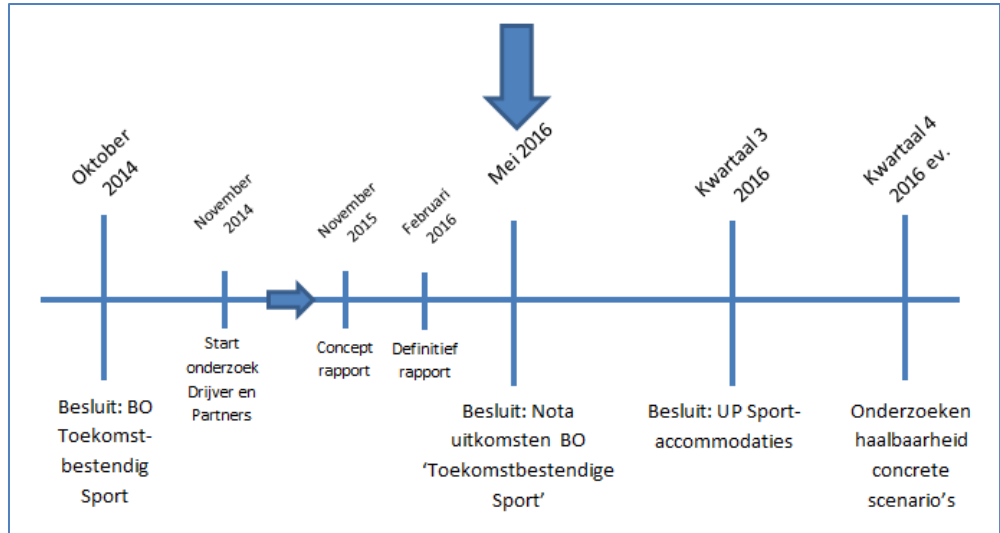
6. Advies: vervolgtraject

Om sport en bewegen ook in de toekomst als middel in te kunnen blijven zetten bij verschillende maatschappelijke opgaven dienen sportverenigingen ook op de middellange en lange termijn gefaciliteerd te worden. In het adviesrapport 'Delft, Parel in de Randstad,' wordt daarnaast geconcludeerd dat een goed voorzieningenniveau, met kwalitatief goede sportaccommodaties, essentieel is voor de verbetering van het woonklimaat en de leefbaarheid in de hele stad. Bovendien dragen kwalitatief goede sportvoorzieningen bij aan het vestigingsklimaat van Delft.

In de huidige situatie zijn de gemeentelijke binnen- en buitensportvoorzieningen ver van dit gewenste niveau verwijderd. Daarom wordt geadviseerd om te onderzoeken of en op welke wijze geïnvesteerd kan worden in de Delftse sportvoorzieningen. Daarvoor wordt het onderstaande vervolgproces voorgesteld, waarin investeringsscenario's ten aanzien van de binnen- en buitensport worden benoemd en geprioriteerd. In de uitwerking van deze scenario's worden ook eventuele vrijkomende sportvoorzieningen als gevolg van de bezuinigingsmaatregelen en sportvoorzieningen van derden meegenomen.

Voorgesteld wordt om het college in het derde kwartaal van 2016 met een uitvoeringsplan Sportaccommodaties nader te informeren over de verschillende investeringsscenario's en prioritering. In onderstaande figuur is het vervolgproces schematisch weergegeven.

¹³ Zie GMT-besluit 7 april 2016

Tarieven

Bij de huurtarieven van de gemeentelijke sportaccommodaties is sprake van ongelijkheid in dekkingspercentage (kosten/huurtarief). Om dit terug te dringen, is het wenselijk om binnen vijf jaar te streven naar een nivellering van de tarieven. Nader onderzoek moet uitwijzen hoe dit gerealiseerd kan worden en welke aanpassingen in het huidige tariefstelsel daarvoor nodig zijn.

7. Communicatie

Na besluitvorming worden de individuele verenigingen, waarop de verschillende bezuinigingsmaatregelen betrekking hebben, per brief geïnformeerd over de betreffende bezuinigingsmaatregelen. De stukken worden pas aan de raad verstuurd en openbaar gemaakt nadat de betreffende verenigingen zijn geïnformeerd. Aan de raad wordt een technische toelichting op het onderzoek aangeboden. Het nader informeren van de sportverenigingen over de uitkomsten van het onderzoek en deze nota wordt opgenomen met de Sportraad.

8. Gevraagd besluit

Het college wordt gevraagd kennis te nemen van bijgevoegd onderzoeksrapport en bijbehorende bijlagen. Daarnaast wordt het college gevraagd in te stemmen met:

- het in deze nota beschreven voorstel en daarmee de uitvoering van de daarin opgenomen bezuinigingsmaatregelen;
- het starten van het hierboven beschreven vervolgtraject;
- het versturen van bijgevoegde brief aan het bestuur van de Sportraad in reactie op haar schriftelijke reactie van 22 november jl. op het onderzoek;
- het toesturen van deze nota inclusief bijlage aan de gemeenteraad middels bijgevoegde aanbiedingsbrief; en
- het beleggen van een raadspresentatie waarin een technische toelichting op het onderzoeksrapport wordt gegeven.